

Huvirühmade arutelude kokkuvõte

Kristel Järve

Metsaosakonna juhataja

Keskkonnaministeerium

17.06.2019

Ettekande ülesehitus

- Lühidalt MAKi alusest ja eesmärkidest
- Huvirühmade arutelude tulemused
- Lahendusettepanekud ja prioriteetsed probleemid
- Lisandunud ettepanekud

Millest MAK2030 lähtub?

- **ÜRO metsainstrumendist** - raamistik jätkusuutliku metsamajanduse arendamiseks, sh säästva arengu eesmärkide saavutamiseks
- **Forest Europe** kokkulepitud resolutsioonidest ja otsustest jätkusuutliku metsamajanduse arendamiseks, sh selle definitsioonist

FE jätkusuutliku metsa majandamise kriteeriumid

Metsapoliitika ja metsanduse suunamine

- Metsaressursside säilitamine ja asjakohane parendamine ning nende panus globaalsesse süsinikuringesse
- Metsaökosüsteemide tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine
- Metsade tootlike funktsioonide säilitamine ja ergutamine (puiduliste ja mitte-puiduliste)
- Metsaökosüsteemide bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, kaitsmine ja asjakohane parendamine
- Kaitsefunktsioonide säilitamine ja asjakohane parendamine metsade majandamisel (eriti mulla ja vee kaitse)
- Teiste sotsiaal-majanduslike funktsioonide ja tingimuste säilitamine

MAK2030 eesmärgid

- Metsade kasutamine on võimalikult **mitmekülgne**, vastab ühiskonna ootustele ja vajadustele, aitab **leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda** ning tagab **sotsiaalselt tasakaalustatud elu- ja majanduskeskkonna** ning **metsaökosüsteemide soodsa seisundi**.
- Nüüdisaegne **haridussüsteem ja metsateadus**, samuti selgelt mõistetav ja avalikkusele kergelt kättesaadav **teave metsandusest** suurendavad ühiskonna **teadlikkust ja kujundavad hoiakuid jätkusuutliku metsanduse suunas** ning tagavad **puidu maksimaalse väärimise ja kõigi metsaga seotud hüvede targa kasutuse**.

Huvirühmade arutelud

- Huvirühmade arutelude eesmärk oli **pakkuda ettepanekuid arengukava teksti ning püüelda koosolekutel ettepanekute ühtlustamise suunas konsensusel teel**
- Arutelu väljund on **alusmaterjaliks järgmises etapis metsanduse arengustsenaariumite koostamisel**

Arutelu ülesehitus ja tulemused

- 13 probleemrühma + vabateemaline arutelu
- Rühmaarutelud ja ühised arutelud
- Konsensused ja erimeelsused
- Arutelu teemad prioritseerisid osalejad
- Üle 340 ettepaneku

Metsanduse suunamine ja kaasärääkimine

- Olulisi metsandusotsuseid võetakse vastu vähemalt VV tasandil, kohalikke kogukondi kaasatakse läbi planeerimisprotsessi. Metsateatiste teavitussüsteemi loomine
- Keskkonnajärelevalves tuleb olla senisest nutikam, kasutada uusi tehnoloogiaid ja kaasata kogukondi. Sertifitseerimine on osa järelevalvest.

Metsanduse suunamine ja kaasärääkimine

- Riigimetsade majandamisel soovitakse rohkem läbipaistvust ja panust innovatsiooni
- Raieteatistele viiteaeg ja naabritele teate saatmine
- Puudub kokkulepe, kuidas metsandust riigis suunatakse

Loodusväärtuste hoidmise finantsmehhanism

- Riik innustab metsaomanikke hea metsanduse tava järgima ja lageraie alternatiive kasutama ning katsetab innovatiivseid loodushoidlikke metsamajanduse võtteid
- Metsandust puudutav maksusüsteem vajab ülevaatamist tervikuna säästvat metsandust toetavaks

Loodusväärtuste hoidmise finantsmehhanism

- Jätkatakse ökosüsteemiteenuste kaardistamisega
- Puudub kokkulepe kaitstavate alade pindalas ning kaitstesüsteemis tervikuna
- Hüvitamiseks erinevad lahendused, sh hüvitamine vs vahendite olemasolu

Metsaomandi struktuur ja kultuur

- Erametsaomanikke tuleb jätkuvalt nõustada ja tugiteenuseid arendada
- Füüsilisest isikust metsaomanike arvu kahanemist tuleb vältida maksusüsteemi muutmise kaudu
- Maaomanikel peaks olema suurem kaasaráäkimise õigus metsamaa kõrvalkasutuse osas, kommertstegevustes kokkulepe

Metsaomandi struktuur ja kultuur

- Puudub kokkulepe, kellele erametsanduse toetusi makstakse (väikemetsaomanikud, metsaühistud, ühismetsad)
- Pole selge, kas ja kuidas reguleerida metsamüügi vahendusteenust ja ebaeetiliselt turul tegutsevaid ettevõtteid

Metsa kui elukeskkond ja pärandkultuur/kultuuripärand

- Metsa kui elukeskkonnaga arvestatakse läbi planeerimisprotsessi. Seejuures on oluline info kättesaadavus, metsateatistest teavitatus
- Ajaloolised looduslikud pühapaigad tuleks säilitada läbi võimalikult kiire inventeerimise, juba teadaolevaid pühapaiku ei tohi kahjustada, teavitustööd ja koolitamine
- Edendatakse puidu kui keskkonnasõbraliku materjali suuremat kasutust ja taaskasutust

Mets kui elukeskkond ja pärandkultuur/kultuuripärand

- Õpetajate koolitamine metsandusteemadel ja õppematerjalide uuendamine
- Võetakse ette tegevusi metsade prügistamise vähendamiseks
- Puudub kokkulepe, millist infot peab riik avaldama (riigi või ka muude osapoolte), kas metsaomanik kui riik saab eristada eraomanikust, püsimeetsanduse kasutamises ning kuidas tagatakse looduslike pühapaikade kaitse

Metsade roll süsinikuringes

- Metsa kliimafunktsioonide osas tuleb tõsta nii teadlikkust, akadeemilist suutlikkust kui arendada mudeleid
- Tuleb hinnata metsade süsinikuvaru ja sidumisvõimet erinevates metsatüüpides ja vanuseklassides ning raieviiside mõju sellele
- Süsinikku talletatakse puittoodetes ja –ehitistes eelistades pikema elukaarega hooneid ning arvestades hoonete energiaklassi määramisel hoone terve elukaare süsiniku jalajälge

Metsade roll süsinikuringes

- Metsade süsiniku sidumisvõimet ja talletamist suurendatakse läbi metsade uuendamise ja ühtlase vanuselise jaotuse poole liikumise, metsamaa pindala säilitamise/suurendamise, sobiva raiestsenaariumi jm meetmete
- Erimeelsused on osades süsiniku sidumisvõime ja talletamise suurendamise meetmetes, puidu kasvatamise kiiruses ja kasutamise osas **energeetikas** (mitmeid rühmaarutelude kokkuleppeid ei jõutud ühiselt arutada).

Metsade tootlikkus, tervis ja taristu

- Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamine pikas perspektiivis
- Kohalike metsataimede tootmist tuleb edendada ja seemnevaru hoida, kuid uurida võiks ka muude päriolupiirkondade kasutamist
- Vajalik on erinevate metsakahjustajate leviku ennetamiseks järelevalve- ja seiresüsteemi arendamine, sh teadustöö

Metsade tootlikkus, tervis ja taristu

- Metsateede seisundi parandamiseks on vaja kavandada erinevaid meetmeid (koostöö, toetused jms)
- Kuivendamisel arvestatakse erinevaid aspekte, sh keskkonna vajadusi, kuid detailides on erimeelsusi
- Selgeks on vaja rääkida kuivendussüsteemide rajamise ja taastamise tingimused ja puidu koosseisu parandamise võtted (raieviisid, -vanused ja aeg)

Elurikkuse ja metsamajanduse seosed

- Metsa elurikkuse seisundi kohta vajame igakülgset ja ajakohast ülevaadet
- Metsa elurikkuse säilitamiseks tuleb uurida säilikpuude ja surnud puidu jätmise praktikaid
- Vajalik on metsaomanike teavitamine metsamajandamise mõjust linnustikule, sh läbi teabematerjali koostamise

Elurikkuse ja metsamajanduse seosed

- Seni on ebaselge, milliseid piiranguid tuleks seda elurikkuse säilitamiseks – säilikpuude kogus ja rauest välja jäetava metsa osakaal, kevadine raierahu, püsिमetsanduse laiema kasutus, lageraiete keelamine, raievanused ja –mahud ning piirangute hüvitamine.

Metsamajanduse ruumiline kavandamine

- Metsamaastike sisest ja vahelist sidusust tuleb parandada, selleks arendada erinevate metsamajandamisvõtete kasutamist ning rohevõrgustike planeerimist, sh nende sisu tuleb paremini tutvustada
- Väärtuslike metsaalade säilitamiseks tuleb inventeerida kõik VEPid nii riigi- kui erametsas, kuid puudub kokkulepe, kas eramaadel VEPide kaitset tõhustada

Metsamajanduse ruumiline kavandamine

- Hulk rühmaaruteludes välja toodud lahendusi, sh kaitstavatel aladel metsa majandamise suunamine ja piiranguvööndite rolli täpsustamine
- Ei olda ühel meelel riigimetsale ülepinnaalse planeeringu/metsamajandamise kava koostmises
- Kokkulepet ei ole ka range kaitse maksimaalse pindala seadmisel ning erinevatel aladel raie piiramisega

Raiemaht ja ökoloogilised väärtused

- **Konsensust ei saavutatud üheski punktis**
- Raiemaht lepitakse kokku perioodi keskmise sihttasemenä tuginedes arvutustele, kaasates väliseksperte, arvestades sh kliimamuutustega kohanemise ja leevendamise vajadusi, kaasnevaid keskkonna ja sotsiaalmajanduslikke mõjusid ja elurikkuse säilimiseks vajalikku metsade vanuselise jaotuse

Raiemaht ja ökoloogilised väärtused

- Raietel suurema elurikkuse säilitamiseks kasutatakse elurikkust toetavaid metsa majandamisvõtteid - raiejätmete jätmine langile, loodusliku ja liigirikkama uuendamise soodustamine, kergemate metsamasinate kasutamine ja teadlikkuse suurendamine

Metsandus majanduses ja tööhõives

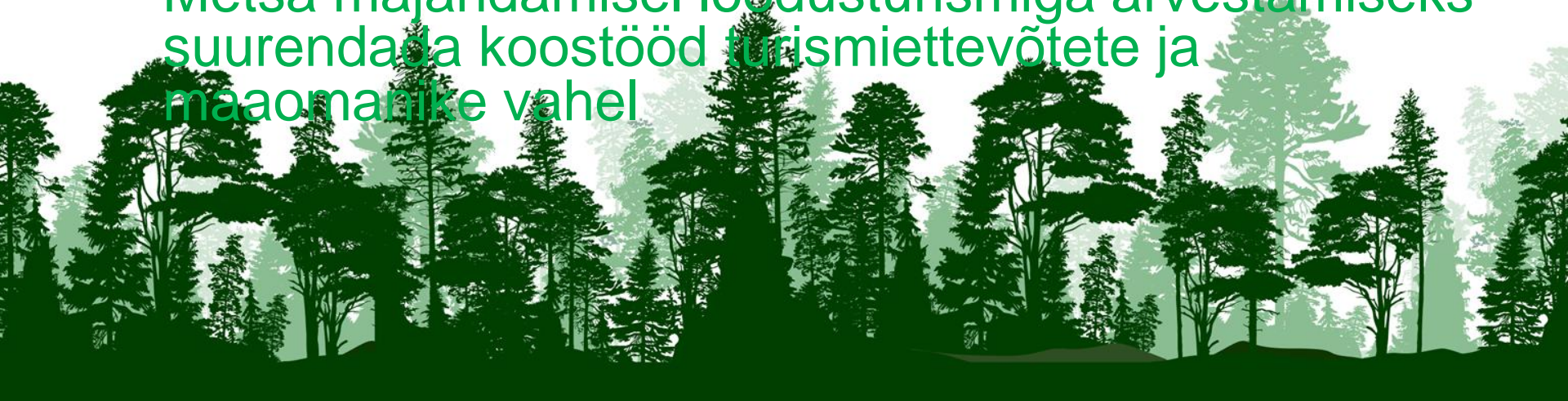
- Metsasektori maine tõstmiseks ühiskonna teadlikkuse suurendamine (sh läbi metsandusalase hariduse) metsanduse ja metsatööstuse pakutavatest hüvedest, metsatööstus muuta keskkonnasäästlikumaks
- Metsandussektori lisandväärtuse potentsiaali tõstmiseks edendatakse ja toetatakse valdkonna teadus- ja arendustegevust

Metsandus majanduses ja tööhõives

- Investeerimiskeskonna selguse loomiseks muudetakse looduskaitse paindlikumaks ja tõhusamaks
- Meetmed metsaressursi tõhusamaks kasutamiseks ja metsade tootlikkuse suurendamiseks – uuendamine, metsa kasvatamise tehnoloogia arendamine, biomassi tuha kasutuse võimaldamine
- Metsa majandamisel loodusturismiga arvestamiseks suurendada koostööd turismiettevõtete ja maaomanike vahel

Metsandus majanduses ja tööhõives

- Metsamaterjali transporti muudetakse tõhusamaks
- Puudub kokkulepe rangelt kaitstavate metsade osakaalu määramises ning puidu energeetikas kasutamise säästlikkus kriteeriumite määramises

Metsandusteabe kogumine ja kasutamine

KESKKONNAMINISTEERIUM

- Meetmed metsadest, sh nende ökoloogilisest seisundist, ja puidubilansist parema ülevaate saamiseks – metoodikate uuendamine, kaugseire, metsateatiste tagasisidestamine, elurikkuse seire ja puidubilansi parandamine, prognoosivõimekuse arendamine
- Metsapuude geneetilise mitmekesisuse analüüsimine, sh kliimamuutustega kohanemiseks

Metsandusteabe kogumine ja kasutamine

KESKKONNAMINISTEERIUM

- Metsanduse ning looduskaitsealadest piirangutest tulenevaid kulusid ja tulusid tuleb põhjalikult analüüsida, arvestades terviklikult ökosüsteemi teenuseid ja maakasutuse alternatiive
- Rohkem ja mitmekesisemat infot ühiskonna harimisel

Prioriteetsed probleemid

- Metsa loodusväärtuste hoidmise finantsmehhanism ei ole piisav, jätkusuutlik ega õiglane.
- Piirangute õiglase hüvitamise meetmed ei ole olnud piisavad.
- Piirangutest tulenevate saamata jäänud tulu kompenseerimine metsaomanikele ja kohalikule omavalitsusele pole sageli piisav või puudub üldse.
- Metsamajanduse ja maakasutuse mõju Eesti metsade süsinikuvarudele vajab selgitamist. Eesmärk on metsade süsinikuvaru ja süsiniku sidumise võime suurendamine teadmispõhise majandamisega
- *Raiemahud on tasemel, mis metsade vanuselise struktuuri muutuste kaudu ohustab elurikkust ja võib ohustada metsade teisi ökoloogilisi funktsioone*
- Metsandusega seotud taristute (teede) korrashoid ja areng pole piisavalt tagatud
- Erametsade puuliigiline koosseis on muutunud majanduslikult väheväärtuslike puuliikide suunas
- Metsade majandamine ja metsade kaitsmine on ühes ministeeriumis
- Puudub riigi pikaajaline terviklik plaan majandatavate metsade, majanduspiirangutega metsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu kohta koos mõjude hinnanguga metsanduslikule haridusele ja tööhõivele
- Füüsilisest isikust erametsaomanike (edaspidi talumetsaomanikud) arvu ja nende omandis oleva metsamaa jätkuv vähenemine ning juriidilisest isikust metsaomanike (edaspidi firmametsaomanikud) metsamaa pindala intensiivne suurenemine
- **Loodushoidlike tavade ning metsaga seotud Eesti rahvakultuuri traditsioonide ebapiisav õpetamine koolides.**
- **Looduslikud pühapaigad kõnetaksid tänapäeva kultuuris rohkem inimesi, kui neid tõlgendatakse metsa ja tervise omavaheliste suhete aspektist.**

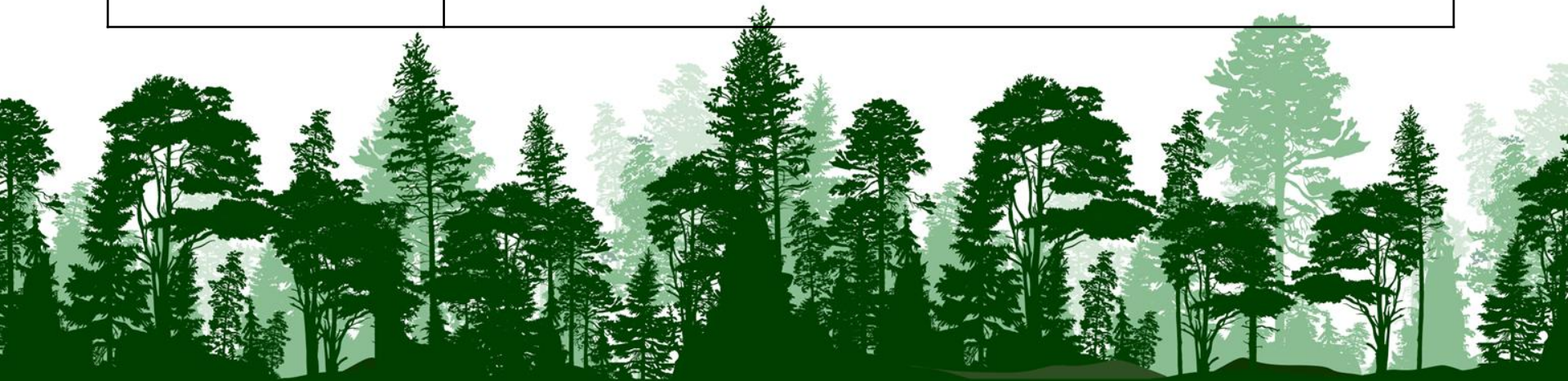
Lisaettepanekud I

<p>Eesti Keskkonnaühenduste Koda</p>	<p>Tamme, saare, pärna, vahtra, jalaka või künnapuu enamusega puistute lageraie keeld. (Originaalis: Laialehiste puudega (tamm, saar, pärn, vaher, jalakas, künnapuu) seotud elustiku kaitse. Olemasolevates puistutes, kus peapuuliigiks on tamm, saar, pärn, vaher, jalakas või künnapuu tuleb majandada lageraiele alternatiivsete võtetega kindlustades, et laialehised puud oleks olemas ja järelkasvus ning et esimeses rindes oleks neid pidevalt olemas vähemalt 30% täiuse juures. Samuti läbi viia vääriselupaikade inventuur, et leida muuhulgas üles taoliste metsadega seotud loodusväärtused. Raiete käigus ei tohi segapuistutes laialehiste puude osakaalu vähendada ja uuendusraiel säilitatakse need säilikpuudena).</p>
<p>Eesti Keskkonnaühenduste Koda</p>	<p>Suurendada säilikpuude hulka ja surnud puitu. (Originaalis: Säilikpuud ja surnud puit majandusmetsas. Säilikpuude metsade elurikkust toetava funktsiooni tagamiseks tuleb neid lageraielankidele jätta senisest tunduvalt enam. Samuti on vaja pöörata eritähelepanu surnud puidu struktuurile lageraiejärgselt: 1) suurendada säilikpuude mahtusid vähemalt 15%-ni kasvava metsa tagavarast. Alusuuringust välja toodud soovitused: 2) eristada metsaseaduses surnud puidu ja säilikpuude jätmist nõudev regulatsioon ning nende koguseid eraldi reguleerida. 3) Metsaomanike harimine püstise surnud puidu jätmise teemal lageraielankidele ning säilikpuude parema valiku teemal – eritunnuste põhjal valimine ja gruppidega säilitamine tuulekindluse ja ökoloogilise funktsionaalsuse parandamiseks.)</p>

Lisaettepanekud II

Eesti Loodusturismi Ühing	Puudub nn metsa kõrvalkasutuse tulude analüüs ja selle potentsiaalset sh. looduskaitse tuludest (ökosüsteemi teenused)
Eesti Taimetootjate Liit	Täiuslikuma metsaandmestiku kogumise eesmärgil, mille alusel koostatakse metsastatistikat: taastada metsateatise esitamise kohustus metsa uuendamisel (sisaldab infot kasutatavatest taimedest!)
Eesti Metsa- ja Puidutööstusliit	Kehtestada ja rakendada maksimaalne aastane raiemaht, mis võimaldab täita kliimapoliitika põhialused aastani 2050 eesmärki metsade süsinikuvaru säilimisest pikas perspektiivis, arvestades sotsiaal-majanduslikke mõjusid.

Lisaettepanekud III

Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Lõpetada toetuste maksmine metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimis- ja hooldustöödeks, suunates selle asemel need vahendid veekaitsemeetmete tõhustamiseks.
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Raiemahtude piiramiseks piirata langi pindala maksimaalselt 1 hektariga ning RMK raiemaht piirata 1 miljoni tihumeetrini aastas
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Lageraietele alternatiivsete raievõtete kasutamine tänasest oluliselt laiemal alal, seal hulgas majandamispiirangutega metsades, rekreatsiooniliselt olulistes metsades, VEPide ja väikesepinnaliste kaitsealade vahetus naabruses, olulistes marja- ja seenemetsades ning puistutes, mille lageraie pindala on hetkel metsseadusega piiratud.

Täna!

Kristel Järve

Metsaosakonna juhataja
Keskkonnaministeerium

kristel.jarve@envir.ee

